

Suomen Triathlonliitto ry

Paratriathlon

Luokittelukäsikirja

Annika Slunga
Helena Launiainen

4.1.2023

ESIPUHE

Paratriathlonin luokittelukäsikirjassa kuvataan tiivistetysti Suomen Triathlonliiton luokittelukoodi, luokittelusäännöt sekä urheilijan, luokittelija että lajiliiton vastuut. Luokittelukäsikirja perustuu kansainvälisten sääntöjen ohella Kansainvälisen Paralympiakomitean vuonna 2017 julkaisemaan luokittelukäsikirjaan.

Suomen Triathlonliitto luokittelukäsikirja tehtiin osana paratriathlonin projektia.

Triathlonliitto sai AHOS-säätiöltä tukea tähän kehittämisprojektiin kesällä 2021. Projekti saatiin käyntiin vasta vuoden 2022 puolella välissä, sillä vuoden 2021 aikana ei järjestetty juurikaan kisoja tai muita tapahtumia. Projektin tarkoituksena oli luoda paratriathlonin luokitteluun tarvittavat materiaalit sekä kouluttaa triathloniin oma luokittelija. Nämä tavoitteet saavutettiin täysin ja nyt vuoden 2023 alussa liitolla on oma koulutettu luokittelija. Luokittelukäsikirjaan kerättiin olennaista tietoa niin luokittelusta kuin paratriathlonistakin. Käsikirjan lisäksi urheilijalle löytyy ohjeistus kansalliseen luokitteluun valmistautumisesta.

Tämän käsikirjan ovat kirjoittaneet Annika Slunga ja Helena Launiainen.

21.1.2023

Kaisa Tamminen

Toiminnanjohtaja

Suomen Triathlonliitto

Suomen Triathlonliitto omistaa tämän oppaan tekijänoikeudet.

Sisällys

1 JOHDANTO	3
2 SOVELTUVAT VAMMAT (ELIGBLE IMPAIRMENTS)	6
3 PARATRIATHLONIN LUOKITTELUPROSESSI (ATHLETE EVALUATION)	9
3.1 Soveltuvien toimintarajoitteiden arviointi	11
3.2 Minimivammakriteerit ja urheilijan toimintakyvyn arviointi	12
3.2.1 Arviointimenetelmät	13
3.2.2 Urheilijan rooli ja vastuu luokitteluprosessissa	14
3.3 Luokan valinta	15
4 PROTESTIT JA VETOOMUKSET (PROTESTS AND APPEALS)	17
5 LUOKITTELIJAKOULUTUS (CLASSIFIER PERSONEL AND TRAINING)	18
6 LUOKITTELUN TIETOSUOJA (CLASSIFICATION DATA PROTECTION)	19
LÄHTEET	20

1 JOHDANTO

Triathlon on kestävyysurheilulaji, joka uinnin, pyöräilyn ja juoksun yhdistelmänä antaa monipuolisia haasteita toimintakyvyltään erilaisille urheilijoille. Triathlonkilpailuja järjestetään eri pituisilla matkoilla niin Suomessa kuin ulkomaillakin. Paratriathlonissa urheilijat kilpailevat sprinttimatkan, joka sisältää 750 metrin uinnin, 20 kilometrin pyöräilyn ja viiden kilometrin juoksun.

Paraurheilijoille luodaan yhdenvertaisen kilpailun lähtökohdat paratriathlonluokittelun avulla. Luokittelulla selvitetään miten paraurheilijan toimintarajoitteet ja vammat soveltuvat paratriathloniin. Mikäli laji sopii urheilijalle, luokitellaan hänet kansainvälisen triathlonjärjestön (World Triathlon) luokittelujärjestelmän mukaisesti. Samaan luokkaan asetettujen paraurheilijoiden toimintakyky on mahdollisimman yhtenäinen, jolloin keskinäinen kilpailu on tasaväkistä.

Luokittelun tarkoituksena on tasapuolinen kilpailu siten, että paraurheilijoiden tulokset perustuvat heidän kykyihinsä ja suoriutumiseensa toimintarajoitteiden sijaan. Näin ollen liikuntavammaisille ja näkövammaisille urheilijoille järjestetään omat kilpailuluokkansa. Urheilijat saavat myös käyttää paratriathlonin kilpailusäännöissä määriteltyjä kussakin kilpailuluokassa hyväksytyjä apuvälineitä. Esimerkiksi pyörätuolia käyttävien luokassa urheilijat saavat pyöräillä käsipyörällä ja korvata juoksun pyörätuolikelauksella. Näkövammaisten luokassa urheilijat voivat pyöräillä tandempyörällä.

Suomen Triathlonliitto ry noudattaa sääntöjensä mukaisesti Kansainvälisen Paralympiakomitean (IPC) luokittelukoodia sekä kansainvälisen lajiliiton World Triathlonin luokittelusääntöjä ja suosituksia. Näin varmistetaan, että suomalainen luokittelu on kansainvälisesti vertailtavaa ja yhdenmukaista.

Suomen Triathlonliiton luokittelukäsikirja perustuu edellä mainittujen kansainvälisten sääntöjen ohella Kansainvälisen Paralympiakomitean vuonna 2017 julkaisemaan luokittelukäsikirjaan, jonka mukaan lajiliittojen luokittelusääntöjen tulee sisältää

- lajin hyväksymät lajiin soveltuvat toimintarajoitteet ja vammat sekä näiden vähimmäiskriteerit
- lajin kilpailuluokat ja -statukset

- lajin luokitteluprosessit
- seuraukset urheilijalle, mikäli hän väristelee toimintakykyään koskevaa tietoa luokitteluprosessin aikana
- lajin protesti- ja vetoomuskäytänteet
- luokittelijoiden koulutuksen, pätevytyksen ja luokittelijana toimimisen ohjeet
- luokittelun tietosuojakäytänteet.

Edellä kuvattujen sääntöjen noudattaminen edellyttää, että lajiliitolla on selkeä luokittelun toimintamalli ja ohjeistus sekä luokittelusta vastaava henkilö. Luokittelussa on noudatettava kansainvälisiä sääntöjä ja niiden kanssa linjassa olevia kansallisia sääntöjä, mikäli sellaisia on. Lajin luokittelutiedot tulee julkaista lajiliiton verkkosivuilla, ja luokitellut urheilijat on kirjattava lajin master-listalle (Classification Master List). Lajiliiton on lisäksi huolehdittava, että sen käyttämät luokittelulomakkeet ovat tietoturvan ja urheilijoiden oikeusturvan mukaisia. Liiton tulee myös tunnistaa, että luokittelijat rinnastetaan lajin muihin toimitsijoihin.

Käsikirjassa kuvataan tiivistetysti Suomen Triathlonliiton luokittelukoodi, luokittelusäännöt ja lajiliiton vastuut. Suomen Triathlonliiton luokittelukoodi sisältää viisi osaa, jotka ovat

- Soveltuvat vammat (Eligible Impairments):
 - Paratriathloniin soveltuvien toimintarajoitteiden ja vammojen kuvaus.
- Luokitteluprosessi (Athlete Evaluation):
 - Urheilijan toimintakyvyn arviointi ja luokittelu.
- Protestit ja vetoomukset (Protests and Appeals):
 - Protestien ja vetoomusten käsittely.
- Luokittelijakoulutus (Classifier Personnel and Training):
 - Luokittelijoiden rekrytointi, koulutus ja pätevytyminen.
- Luokittelun tietosuoja (Classification Data Protection):
 - Urheilijoiden luokittelutietojen oikeudenmukainen käyttö ja tietosuoja.

Luokittelukoodi kuvataan käsikirjassa tiivistetysti osa kerrallaan keskittyen erityisesti urheilijoiden luokitteluprosessiin. Nämä ohjaavat paratriathlonin kansallista luokittelua, joka perustuu kansainvälisiin sääntöihin. On kuitenkin hyvä huomioida, ettei käsikirjassa ole avattu luokituskoodia yksityiskohtaisesti ja siksi käsikirja soveltuu hyvin aiheeseen tutustumiseen. Tarkempaa tietoa ja käytännön ohjeistusta löytyy englanninkielisenä kansainvälistä luokittelukoodia ja lajin kansainvälisiä luokittelusääntöjä käsittelevästä materiaalista, johon linkki on [tässä](#).

Käsikirja keskittyy kansalliseen luokitteluun. Kansainvälistä luokittelua on käsitelty pienimuotoisemmin ja lisätietoa siitä löytyy edellä linkitetyistä paratriathlonin luokittelusäännöistä ja Paralympiakomitean verkkosivuilta, joissa kuvataan [kansainväliseen luokitteluun lähtevän urheilijan -toimintamallia](#).

2 SOVELTUVAT VAMMAT (ELIGIBLE IMPAIRMENTS)

Luokittelun ensimmäisessä vaiheessa määritellään miten urheilijan toimintarajoitteet ja vammat soveltuvat paratriathloniin. Paraurheiluun soveltuvia urheilijan pysyvistä terveydentilasta aiheutuvia toimintarajoitteita ja vammoja ovat alentunut lihasvoima, alentunut nivelten passiivinen liikkuvuus, raajapuutos, alaraajojen pituusero, lyhytkasvuisuus, hypertonia, ataksia, atetoosi, näkövammaisuus ja kehitysvammaisuus. Kaikkiin paraurheilulajeihin liittyviä ei-soveltuvia toimintarajoitteita ja vammoja ovat esimerkiksi kipu, kuulon alentuma, nivelten yliikkuvuus, alhainen lihasjänteisyys sekä kardiovaskulaariset- ja hengityselinten häiriöt.

Paratriathlonissa hyväksyttäviä urheilijan toimintarajoitteita ovat *alentunut lihasvoima, alentunut nivelten passiivinen liikkuvuus, raajapuutos, hypertonia, ataksia, atetoosi ja näkövammaisuus*. Alaraajojen pituusero, lyhytkasvuisuus tai kehitysvammaisuus eivät ole paratriathloniin soveltuvia toimintarajoitteita. Näin ollen urheilijat, joilla on kyseinen toimintarajoite, eivät voi saada luokitusta paratriathloniin. On kuitenkin hyvä huomioida, että jokin muu paraurheilulaji, kuten yleisurheilu voi olla heille sopiva laji.

Jokaisella paratriathlonissa kilpailevalla tulee siis olla lajissa hyväksytyt edellä mainittu urheilijan terveydentilasta johtuva pysyvä toimintarajoite tai vamma, joka on lääketieteellisesti todettu ja dokumentoitu. Taulukossa 1 kuvataan paratriathloniin soveltuvat toimintarajoitteet ja esimerkkejä niiden taustasyistä.

Taulukko 1. Paratriathloniin soveltuvat toimintarajoitteet

Toimintarajoitteen luonne (tyyppi)	Esimerkkejä terveyteen liittyvistä tilanteista, jotka voivat aiheuttaa ko. Oireita
Alentunut lihasvoima	Alentunut lihasvoima voi olla seurausta mm. selkäydinvammoista (täydellinen tai epätäydellinen, tetra- tai paraplegia tai parapareesi), lihasdystrofiasta, polion jälkeisestä oireyhtymästä ja spina bifidasta.

Alentunut nivelten passiivinen liikkuvuus	Nivelten passiivinen liikkuvuus voi alentua mm. niveltulehduksen, kroonisesta nivelten liikkumattomuudesta johtuvan supistumisen tai niveleen kohdistuvan trauman seurauksena.
Raajapuutos (Raajan luut tai nivelet puuttuvat kokonaan tai osittain trauman takia)	Esimerkkejä raajojen puutteeseen johtuvista syistä ovat traumaattinen amputaatio, sairaus (esimerkiksi luusyövän aiheuttama amputointi) tai synnynnäinen raajojen vajaatoiminta, kuten dysmelia.
Hypertonia (Lisääntynyt lihasjänteys ja alentunut lihasten venymiskyky, keskushermoston vaurio)	Hypertonia voi olla seurausta esimerkiksi aivohalvauksesta, traumaattisesta aivovauriosta ja CP-vammasta.
Ataksia (Hapuilu, haparointi; tahdonalaisten lihasten keskushermostoperäinen yhteistoimintahäiriö ilman halvausta, keskushermoston vaurio)	Ataksia voi olla seurausta esimerkiksi aivohalvauksesta, traumaattisesta aivovauriosta, CP-vammasta ja MS-taudista.
Atetoosi (Aivojen tyvitumakkeiden häiriöön liittyvä tavallisesti toispuolinen tila, jossa esiintyy melko hitaita, usein rytmisesti toistuvia pakkoliikkeitä etenkin raajojen kärkiosissa).	Atetoosi voi aiheutua esimerkiksi traumaattisesta aivovauriosta tai CP-vammasta.
Näkövamma (Heikkonäköinen tai sokea urheilija, jonka näkökykyä ei ole mahdollista korjata silmälasein.)	Näkövamma on seurausta silmän rakenteellisesta, optisten hermojen tai visuaalisen korteksin vauriosta. Esimerkkejä ovat retinitis pigmentosa ja diabeteksen aiheuttama retinopatia.

Paratriathloniin soveltuvien toimintarajoitteiden ja vammojen lisäksi luokitteluprosessissa arvioidaan kyseisten rajoitteiden vaikutusta urheilijan toimintakykyyn. Luokittelutulos edellyttää, että urheilijan toimintarajoite tai vamma on selkeä ja täyttää luokittelussa asetetut minimikriteerit, eikä urheilija ei pysty kilpailemaan tasa-arvoisesti tavallisissa triathlonkilpailuissa. Luokittelussa arvioidaan siten urheilijan toimintarajoitteiden tai vammojen haitta-astetta lajin näkökulmasta. Luokitteluprosessin tuottamat kokonaispisteet ohjaavat sitä, missä kilpailuluokassa urheilija saa jatkossa kilpailla.

3 PARATRIATHLONIN LUOKITTELUPROSESSI (ATHLETE EVALUATION)

Paraurheilija voi kilpailla kansallisen tason avoimessa parasarjassa ilman virallista luokitusta. Suositeltavaa kuitenkin on, että paraurheilijat luokitellaan mahdollisimman varhain. Näin urheilija saa varmuuden toimintarajoitteidensa ja vammojensa soveltuvuudesta paratriathloniin. Lisäksi hänelle määritellään toimintakyvyn kannalta sopiva kilpailuluokka. Jokainen paraurheilija, joka kilpailee tai tähtää huippu-urheilutasolle, käykin luokitteluprosessin läpi vähintään kerran kilpauransa aikana. Todennäköisesti urheilija luokitellaan useamman kerran riippuen hänen vammastaan, sen aiheuttamista toimintarajoitteista, kilpailutasosta sekä mahdollisista sääntö- tai luokittelumuutoksista.

Paratriathlonluokittelussa arvioidaan urheilijan toiminta- ja suorituskykyä. Luokitteluprosessi tuottaa urheilijalle sekä kilpailuluokan että kilpailuluokkastatuksen. Näin urheilija voi kilpailla paratriathlonissa omalle toimintakyvyllään soveltuvassa luokassa tasavertaisesti vastaavan toimintakyvyn omaavien urheilijoiden kanssa.

Paratriathlonin kansalliset ja kansainväliset luokitukset noudattavat samoja kansainvälisiä luokittelusääntöjä. Kansallisissa luokituksissa on mahdollista toimia tietyissä kohdin hieman kansainvälistä tasoa kevyemmin mieltien esimerkiksi urheilijan etua (mm. lääkärintodistus, lue kohta 3.1 Soveltuvien toimintarajoitteiden arviointi).

Kansallisen tason luokitus mahdollistaa urheilijan kilpailemisen Suomessa. Hän voi myös kilpailla oman luokkansa Suomen mestaruudesta. Kansallista luokittelusta vastaa kansallisen tason luokittelija ja luokittelukielenä on suomi.

Jos urheilija haluaa kilpailla kansainvälisellä tasolla ja hänellä on siihen tasonsa puolesta edellytykset, tulee hänen käydä läpi kansainvälinen luokitteluprosessi, vaikka hänellä olisikin kansallinen luokitus. Kansainvälisen tason luokittelusta vastaa vähintään kahden luokittelijan kansainvälinen luokittelutiimi ja arviointitilanteiden kielenä on englanti. Kansainvälinen luokitteluprosessi kestää yleensä kansallista luokittelua pidempään, joten siihen on varattava riittävästi aikaa. Mikäli urheilija saa kansallisessa ja kansainvälisessä luokittelussa erilaisen tuloksen, jää kansainvälinen luokitus aina voimaan.

Tietoa kansainvälisestä luokitteluprosessista löytyy aiemmin linkitetyistä materiaaleista sekä lähteinä olevista luokittelusäännöistä ja Paralympiakomitean kansainväliseen luokitteluun lähtevän urheilijan toimintamallista. Lisäohjeita ja neuvoja voi kykyä myös Paralympiakomiteasta, Suomen Triathlonliitosta ja paratriathlonin luokittelijalta.

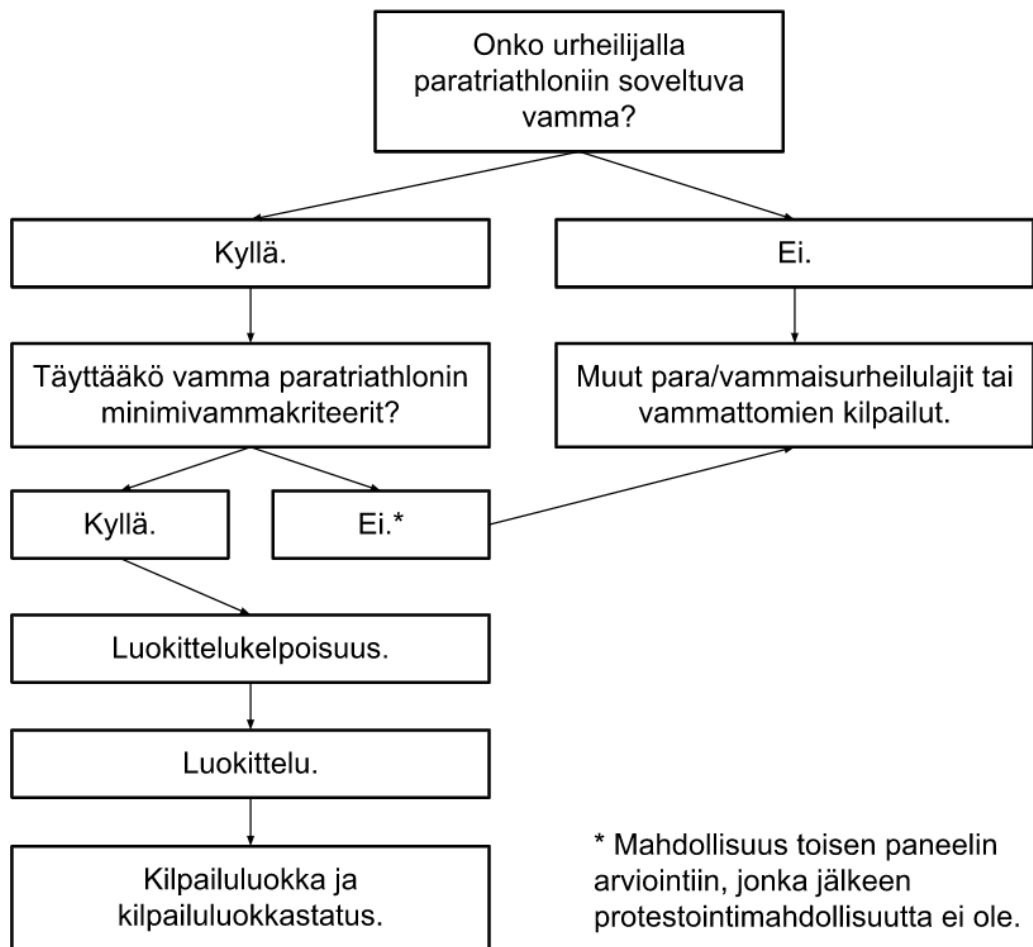
Paraurheilijoiden luokittelut järjestetään ennalta sovittujen kansallisten ja kansainvälisten kilpailuiden yhteydessä. Luokittelumahdollisuutta ei siis ole jokaisessa kilpailussa. Kansallisen tason luokittelua pyritään järjestämään mahdollisuuksien mukaan kilpailukauden alussa sprintin SM-kisan yhteydessä. Luokittelusta Suomessa vastaavat Kaisa Tamminen ja Annika Slunga.

Koulutetut luokittelijat selvittävät luokitteluprosessissa (kuva 1):

- 1) Onko urheilijalla paratriathloniin soveltuva pysyvä toimintarajoite tai vamma?

Mikäli urheilijalle on lajiin soveltuva toimintarajoite tai vamma, arvioidaan:

- 2) Täyttääkö urheilijan toimintarajoite tai vamma paratriathlonin minimivaatimukset (ns. minimivammakriteerit)?
- 3) Mihin luokkaan urheilija kuuluu toimintarajoitteensa tai vammansa perusteella?

Kuva 1. Paratriathlonin luokitteluprosessi.

3.1 Soveltuvien toimintarajoitteiden arviointi

Urheilijalla on oltava paratriathloniin soveltuvasta pysyvästä toimintarajoitteesta tai vammasta (kts. Luku 2) terveydenhuollon ammattilaisen, kuten lääkärin lausunto. Kansainvälisessä luokittelussa käytetään MDF-lomaketta (Medical Diagnostic Form), jonka täyttämiseen, tietojen lähettämiseen ja aikatauluun on tarkat ohjeet. Kansallisella puolella riittää, että urheilija esittää uusimman lääkärinlausuntonsa ennen luokittelua tai viimeistään luokittelutilanteessa. Lausunnosta tulee käydä ilmi urheilijan paratriathloniin soveltuvan toimintarajoitteen tai vamman diagnoosi. Arvokas lisä on esimerkiksi fysioterapeutin lausunto, joka antaa luokittelijalle tarkemman kuvan urheilijan toimintakyvystä. Luokittelija voi ottaa urheilijaan yhteyttä jo ennen luokittelutilaisuutta ja pyytää yksityiskohtaisempaa tietoa urheilijan terveydentilasta ja toimintakyvystä varmistaakseen urheilijan soveltuvuuden luokitteluun.

3.2 Minimivammakriteerit ja urheilijan toimintakyvyn arviointi

Kun urheilijalla on todettu Kansainvälisen Triathlonliiton hyväksymä paratriathloniin soveltuva pysyvä toimintarajoite tai vamma, edetään luokittelussa toimintarajoitteen laajuuden arviointiin. Paratriathloniin soveltuville toimintarajoitteille ja vammoille on asetettu minimivaatimukset (Minimum Impairment Criteria, MIC). Ne varmistavat, että kriteerit täyttävä urheilija ei pysty kilpailemaan tasavertaisesti muiden urheilijoiden kanssa tavallisissa triathlonkilpailuissa. Soveltuvan toimintarajoitteen ja vamman minimivaatimuksia ja urheilijan toimintakykyä arvioidaan paratriathlonluokittelussa.

Luokittelutapaaminen kestää yleensä yhdestä kahteen tuntia ja siitä vastaa virallinen luokittelija tai luokittelijat. Luokittelijat huolehtivat urheilijan turvallisuudesta luokittelutilanteessa. Heillä on selkeä ymmärrys luokitteluprosessista ja he suorittavat luokittelun ajantasaisia ohjeita noudattaen. Luokittelutapaaminen järjestetään valvotussa ja ei-kilpailullisessa ympäristössä, joka mahdollistaa lajinomaisten keskeisten tehtävien toistuvan havainnoinnin. Tapaamisessa arvioidaan vain soveltuvan toimintarajoitteen tai vamman vaikutuksia urheilijan toimintakykyyn ja lajikohtaiseen (uinti, pyöräily ja juoksu) suoriutumiseen. Esimerkiksi urheilijan alhainen kunto, heikko lajitekkinen osaaminen, ikääntyminen tai kipu eivät saa vaikuttaa arviointiin.

Luokittelijat haastattelevat urheilijaa sekä arvioivat ja havainnoivat urheilijan kehon toimintoja fyysisen arvioinnin (lihasvoima ja/tai neurologinen arviointi) ja lajitekkinen arvioinnin (toimintakykyprofiili, FAP) kautta. Näiden avulla vahvistetaan täyttääkö urheilija minimivammakriteerit. Lisäksi tarkoituksena on saada mahdollisimman tarkka arvio urheilijan toimintarajoitteen tai vamman vaikeusasteesta. Luokittelijat arvioivat myös, miten urheilija suoriutuu paratriathlonin olennaisista tehtävistä, kuten uinnista, pyöräilystä, juoksusta ja siirtymisistä. Tarvittaessa luokittelijat voivat vielä havainnoida urheilijaa kilpailutilanteessa, jolloin he varmistavat, että fyysisen ja lajitekkinen arvioinnin tulokset säilyvät samasuuntaisina myös kilpailutilanteessa.

Luokittelijat määrittävät paraurheilijan luokituksen kokonaispistearvion avulla, kun urheilija on käynyt läpi tarvittavat arvioinnit ja osallistunut tarvittaessa onnistuneesti kilpailuun. Arvioinnissa käytetään pisteytysjärjestelmää ja pisteitä painotetaan lajispesifisen merkityksellisyyden mukaisesti. Fyysisen testauksen osuus kokonaispisteistä on 70 prosenttia

ja lajitekni­sen arvioinnin osuus 30 prosenttia. Arvioinnista saatu kokonaispistemäärä määrittelee urheilijan kilpailuluokan. Pro­sessin perusteella urheilija saa toimintakyvyllään sopivan kilpailuluokan ja kilpailuluokkastatuksen. Tämä varmistaa sen, että kilpailutulokseen vaikuttavat urheilijan kyvyt ja suoriutuminen, eikä hänen toimintarajoitteidensa vaikeusaste.

3.2.1 Arviointimenetelmät

Paratriathlonin *fyysisessä arvioinnissa* (MP-D&W tests) urheilijan toimintakykyä ja sen rajoitteita arvioidaan nivelten liikelaa­juuksien ja lihasvoiman avulla. Lihasvoiman arvioinnissa käytetään manuaalista lihastestausta Daniels & Worthinghamin kuusiportaisen (0–5) asteikon mukaisesti (2014, versio 9). Kunkin lihasryhmän kokonaisarvot kerrotaan kolmen lajin (uinti, pyöräily ja juoksu) merkityksen mukaan. Lisäksi huomioidaan, onko urheilija ns. seisova vai käyttääkö hän pyörätuolia. Jos urheilijalla on lajin hyväksymä neurologinen vamma, kuten ataksia, atetoosi tai hypertonia, tehdään hänelle myös *neurologinen arviointi*. Arvioinnissa varmistetaan ja selvitetään neurologisen vamman vaikutuksia toimintakykyyn.

Lajitekni­sessä arvioinnissa (FAP) puolestaan arvioidaan urheilijan kykyä suorittaa lajitekni­sen paratriathlonin osia. Arviointi tehdään tutkittuun näyttöön perustuvilla testeillä, joissa selvitetään lajispesifisesti urheilijan selviytymistä uinnista, pyöräilystä, juoksusta ja siirtymisistä. Urheilijan pitää olla arviointitilanteessa valmis simuloimaan kilpailutilannetta, eli uimaan, pyöräilemään ja / tai juoksemaan. Apuna voidaan käyttää myös videointia. Suositeltavaa on, että erityisesti urheilijat, joilla on neurologisia toimintarajoitteita tekevät lajin mukaisesti suoritukset ulkona, sillä ulkoilma voi tuoda toimintarajoitteet selkeämmin esille.

Fyysisen ja lajitekni­sen arvioinnin lisäksi luokittelijat *havainnoivat* urheilijan suorituskykyä. Tällä varmistetaan, että mittaustulokset ja urheilijan suorituskyky ovat linjassa toistensa kanssa eikä urheilijan suorituskyvystä tai kilpailuluokasta jää epäselvyyksiä. Luokittelijat voivat myös edellyttää, että he saavat havainnoida urheilijaa kilpailussa ennen lopullista luokitusta. Tällöin urheilijalle annetaan arviointitapaamisessa alustava kilpailuluokka ja OA-merkintä (Observation Assessment). Tämä tarkoittaa, että urheilijaa havainnoidaan arviointitapaamisen jälkeen vielä ensimmäisessä kilpailussa. Havainnoinnilla varmistetaan, että fyysisen ja lajitekni­sen arvion tulokset näyttäytyvät samankaltaisena myös kisasuorituksessa. Kisan jälkeen urheilijan kilpailuluokka vahvistetaan.

3.2.2 Urheilijan rooli ja vastuu luokitteluprosessissa

Urheilijalla itsellään on luokitteluprosessissa tärkeä rooli ja vastuu, joihin urheilijan tulee perehtyä etukäteen.

Urheilijan tulee:

1. tuntea soveltuvat käytännöt, säännöt ja prosessit sekä noudattaa niitä luokittelusääntöjen mukaan
2. osallistua toimintakykynsä arviointiin vilpittömästi
3. varmistaa, että luokittelijalla on käytössään tarvitsemansa urheilijan terveydentilaa ja soveltuvaa toimintarajoitetta koskevat riittävät tiedot ja asiakirjat
4. tehdä yhteistyötä mahdollisissa luokitussääntöjen rikkomista koskevissa tilanteissa
5. osallistua aktiivisesti koulutusprosessiin ja luokittelututkimuksiin omalla kokemuksellansa ja asiantuntemuksellansa.

Urheilijalla saa olla luokittelussa mukana tukihenkilö, ja alaikäisten kohdalla tämä on pakollista. Tukihenkilöllä on urheilijan tavoin luokittelussa oma roolinsa ja vastuunsa.

Tukihenkilön tulee:

1. tuntea soveltuvat käytännöt, säännöt ja prosessit sekä noudattaa niitä luokittelusääntöjen mukaan samoin kuin urheilija
2. myötävaikuttaa urheilijan arvoihin ja käyttäytymiseen edistääkseen positiivista ja yhteistyökykyistä asennetta ja viestintää luokittelussa
3. avustaa luokittelun kehittämisessä, hallinnassa ja toteutuksessa
4. tehdä yhteistyötä mahdollisissa luokitussääntöjen rikkomista koskevissa tilanteissa.

Urheilijan roolin ja vastuun ymmärtämisen lisäksi urheilijan on valmistauduttava luokittelutapaamiseen. Luokittelutilanteessa tehdään arviointeja ja testejä, joissa selvitetään urheilijan toimintarajoitusten vaikutuksia hänen toimintakykynsä. Urheilijan tulee ilmoittautua arviointitapaamiseensa määriteltynä aikana. Jos urheilija jättää ilmoittautumatta ilman hyväksyttävää syytä, häntä ei voi luokitella eikä hän voi näin ollen kilpailla ilmoittautumassaan tapahtumassa. Urheilijan lisäksi tukihenkilön on tunnettava urheilijan toimintarajoitteet ja urheiluhistoria. Heidän molempien on myös hyväksyttävä arviointisopimuslomake (Athlete Evaluation Agreement Form).

Urheilijan on pystyttävä vahvistamaan henkilöllisyytensä luokittelijoille esimerkiksi passin, henkilökortin tai tapahtumakreditoinnin avulla. Lisäksi urheilijan tulee ottaa arviointiin mukaan kopio lääkärinlausunnosta, mahdollisista muista tarkentavista lausunnoista (mm. fysioterapeutin lausunnosta). Jos näitä ei toimiteta, niin urheilijalle määritetään CNC-status (Classification Not Completed), jolloin urheilija ei pääse kilpailemaan kyseisessä kisassa.

Urheilijan tulee pukeutua luokittelutapaamiseen asianmukaisin urheiluvaattein. Lisäksi hänen on tuotava mukaansa kaikki erityisesti kilpailuissa käytettävät henkilökohtaiset apuvälineet, kuten proteesit, ortoosit, silmukat, kainalosauvat, pyörä, käsipyörä ja kilpapyörätuoli. Urheilijan odotetaan tekevän hyvää yhteistyötä luokittelijoiden kanssa ja tekevänsä parhaansa testitilanteissa. Hän tulee esittää tapaamisessa oikea ja tarkka sairaus- ja urheiluhistoriansa. Yhteistyöstä kieltäytyvä urheilija jää ilman kilpailuluokkaa eikä hän ei pääse näin ollen kilpailemaan.

3.3 Luokan valinta

Paratriathlonissa on tällä hetkellä [yhdeksän luokkaa, joiden mukaan kilpaillaan kuudessa mitalitapahtumassa](#). Urheilijan ilmoittautuessa kisaan lajiliitto määrittää hänen luokkansa ja statusensa hyödyntäen master-listaa (Classification Master List). Jos kisan yhteydessä järjestetään luokittelutilaisuus, ilmoitetaan luokituksen arviointiaika niille urheilijoille, joiden statusena on N (New, uusi), R (Review, arvostelu) tai PCS (Provisional Classification Status, väliaikainen luokitus). Myös luokitustaan protestoineet urheilijat saavat luokitustilaisuuden ajankohdan. Luokittelijat ottavat myös tarvittaessa etukäteen yhteyttä luokiteltaviin urheilijoihin.

Uusi urheilija saa kilpailuluokan ja kilpailuluokkastatuksen paratriathloniin sen jälkeen, kun hänellä on luokittelussa todennettu lajiin soveltuva Kansainvälinen Triathlonliiton asettamat minimivammakriteerit täyttävä toimintarajoite tai vamma. Kilpailuluokka ja kilpailuluokkastatus määritellään luokittelun päätteeksi hyödyntäen eri kilpailuluokkien pisterajoja.

Kilpailuluokkastatus kertoo, onko urheilijan osallistuttava arviointiprosessiin tulevaisuudessa ja voiko hän protestoida (valittaa) päätöksestä. Statukseksi määritellään jokin seuraavista:

- C: confirmed eli vahvistettu
- R: Review eli tarkistettava
- FRD: Review with Fixed Review Date eli tarkistettava määritettynä päivämääränä.

[Näistä voi lukea tarkemmin urheilijan luokittelupolku -tiedostosta.](#)

Mikäli urheilijan arviointia jää kesken esimerkiksi kivun tai puutteellisten lääketieteellisten tietojen takia, kirjataan statukseksi CNC (Classification not completed). Jos urheilijan toimintarajoite tai vamma ei täytä minimivammakriteerejä, annetaan hänelle merkintä NE (Not eligible) vamman soveltumattomuudesta. NE-statuksen saaneella urheilijalla on kuitenkin oikeus uutteen toisten luokittelijoiden toteuttamaan arviointiin, jolloin kilpailuluokka ja kilpailuluokkastatus on NE R (Review).

Erityisesti kansainväliselle kilpauralle tähtääville urheilijoille on olennaista, että heidän toimintarajoitteensa täyttää lajin minimivammakriteerit, sillä vain sitä kautta he saavat kansainvälisen kilpailemisen mahdollistavan luokituksen. Paraurheilijalle määritelty kilpailuluokka voi muuttua sen kauden päätteeksi, kun arviointi on tehty, Paralympialaisten jälkeen ennen uuden kauden alkua tai kilpailuluokkien kriteereiden muuttuessa. Luokitusprosessin ajan on tärkeää pitää mielessä, että urheilijan minimivammakriteerit voivat täytyä jossain toisessa paralajissa, vaikkei ne täytyisikään paratriathlonissa (luokittelun tulos NE, not eligible).

4 PROTESTIT JA VETOOMUKSET (PROTESTS AND APPEALS)

Urheilija voi perustellusta syystä tehdä luokittelun protestisääntöjen mukaisen valituksen luokittelutuloksesta, jos he ovat tyytymättömiä kansallisen luokittelun lopputulokseen. Urheilija voi pyytää Suomen Triathlonliitolta apua ja ohjausta protesti- ja vetoomustilanteissa. Kansallisen luokittelun protestikäytänteiden säännöt löytyvät Suomen Paralympiakomitean verkkosivuilta, joihin linkki on [tässä](#). Kansainvälisissä protesteissa ja vetoomuksissa noudatetaan kansainvälisiä sääntöjä ja ohjeita.

5 LUOKITTELIJAKOULUTUS (CLASSIFIER PERSONEL AND TRAINING)

Paratriathlonin kansalliset luokittelijat ovat World Triathlonin kouluttamia virallisia toimitsijoita lajin muiden toimitsijoiden tapaan. Suomessa paratriathlonin luokittelijaksi hakeutuvat osallistuvat World Triathlonin järjestämään luokittelijakoulutukseen. Luokittelusääntöjen mukaan luokittelijaksi soveltuvat esimerkiksi fysioterapeutit tai aktiiviuran lopettaneet urheilijat, jotka täyttävät säännöissä määritellyt osaamiskriteerit ammatillisesta ja/tai urheilullisesta pätevydestä. World Triathlon varmistaa etukäteen luokittelijakoulutukseen osallistuvien henkilöiden ammatillisen osaamisen. World Triathlonin koulutuspolussa on 4 tasoa. Luokittelijat etenevät kansalliselta tasolta kansainväliselle tasolle [World Triathlonin luokittelusääntöjen mukaisesti \(sääntöjen kohta 4\)](#).

Paralympiakomitean luokittelukäsikirjan mukaan luokittelijoiden toimintaa ohjaavia periaatteita luokitteluprosessissa ovat:

- kansainvälisen luokittelukoodin ja sen pohjalta luodun kansallisen luokittelukäsikirjan noudattaminen
- objektiivinen, ammattimainen ja yhdenmukainen toiminta urheilijan vammaluokan ja statuksen arvioinnissa
- urheilijan luokittelutietojen salassapitovelvollisuus
- pitäytyminen muista urheiluun liittyvistä toimista, jotka ovat ristiriidassa luokittelijan rooliin ja vastuuseen nähden.

6 LUOKITTELUN TIETOSUOJA (CLASSIFICATION DATA PROTECTION)

Paratriathlonluokittelussa käsitellään luokittelun kannalta oleellisia ja välttämättömiä urheilijaa koskevia henkilötietoja ja arkaluonteisia henkilökohtaisia tietoja, kuten terveystietoja. Tarkoitus on kerätä ja säilyttää vain sen verran tietoja kuin luokituksen oikeellisuuden todentaminen edellyttää. Luokittelutietoja käytetään aina noudattaen johdonmukaisesti IPC:n ohjeistoa, kansallisia lakeja ja EU:n tietosuojakäytänteitä. Tavoitteena on ehkäistä myös luokittelutietojen katoaminen sekä tietojen luvaton käyttö, muokkaaminen ja varastaminen.

Luokittelutietojen käsittely edellyttää urheilijan, hänen edustajansa tai alaikäisten urheilijan huoltajan kirjallista suostumusta. Urheilijalle kerrotaan ymmärrettävästi, mikä on tietojen keräämisen ja käsittelyn tarkoitus, kuka vastaa tietojen keräämisestä ja kuinka kauan tietoja säilytetään. Kirjallinen lupa annetaan luokittelun suostumuslomakkeessa, joka löytyy Paralympiakomitean luokittelumateriaalista [täältä](#).

Luokittelusta kerättävät ja säilytettävät tiedot tallennetaan Suomessa Paralympiakomitean hallinnoimalle tietoturvaliselle alustalle (NSDMS). Tietoja säilytetään vähintään niin kauan kuin urheilija jatkaa tavoitteellista kilpaurheilua.

LÄHTEET

British Triathlon. 2022. Classification. Viitattu 11.11.2022. <https://www.britishtriathlon.org/gb-teams/performance/paratriathlon/classification>.

Saarinen, K., Kauhanen, K. & Mononen, K. 2018. Kansallinen luokittelukäsikirja. Suomen Paralympiakomitea. Helsinki.

Suomen Paralympiakomitea. 2018. Suomen Paralympiakomitean kansallista luokittelua koskevat protestisäännöt (pdf), <https://www.paralympia.fi/images/tiedostot/Luokittelu/suomen-paralympiakomitea-ry-kansallista-luokittelua-koskevat-protestisaannot-1.pdf>.

Suomen Paralympiakomitea. 2020. Kv_luokitteluun valmistautuvan urheilijan toimintamalli, liikuntavammaiset urheilijat (pdf), https://www.paralympia.fi/images/Leena/kv_luokitteluun_valmistautuva_urheilija_toimintamalli_2020_pi.pdf.

Suomen Paralympiakomitea. 2022a. Paraurheilun luokittelu pähkinänkuoressa, https://www.paralympia.fi/images/tiedostot/Luokittelu/luokittelu_pahkinankuoressa.pdf

Suomen Paralympiakomitea. 2022b. Luokittelu. Viitattu 11.11.2022. <https://www.paralympia.fi/urheilu/luokittelu>.

Suomen Paralympiakomitea. 2022 c. Materiaalit. Viitattu 11.11.2022. <https://www.paralympia.fi/urheilu/luokittelu/materiaalit>.

Triathlonliitto. 2022a. Paratriathlon. Viitattu 11.11.2022. <https://www.triathlon.fi/maajoukkueet/paratriathlon/>.

Triathlonliitto. 2022b. Luokittelu. Viitattu 11.11.2022. <https://www.triathlon.fi/maajoukkueet/paratriathlon/luokittelu/>.

World Triathlon. 2022. Sport classes. Viitattu 11.11.2022. <https://triathlon.org/paratriathlon/categories>.

World Triathlon. 2022. ITU Paratriathlon Athlete Classification Rules. Viitattu 22.2.2023. https://www.triathlon.org/uploads/docs/World-Triathlon_Para-Classification-Rules_2023_20221122.